

vogliamo accingerci a dare un elenco di Romeni che prima del Nostro (1839) vennero in Italia. Mentre i primi viaggiatori italiani (1) in paesi romeni furono senza dubbio mercanti genovesi e veneziani (2) e missionari cattolici (3), fra i quali ricordiamo Vito di Monteferro, che

(1) Intorno ai viaggiatori italiani Cfr. G. BRANCA, *Storia dei viaggiatori italiani*, Torino, 1873; P. AMAT DI SAN FILIPPO, *Bibliografia dei viaggiatori italiani*, Torino, 1874; A. D'ANCONA, *Viaggiatori e avventurieri*, Milano, 1913; N. IORGĂ, *Călători. Ambasadori și Misionari în țările noastre și asupra țărilor noastre*, in «Bulet. Soc. Geograf. Române», 1898, vol. XIX, pp. 52 sgg.; R. ORTIZ, *Per la storia della cultura italiana in Rumania*, Bucarest, 1916, pp. 29-151; N. IORGĂ, *Istoria Românilor prin călători*, Buc., 1920-4 (3 voll.); AL. MARCU, *Riflessi di storia rumena in opere italiane dei secoli XIV e XV*, Roma, 1923 e *Romanticii italiani și Români*, Buc., 1924; CL. ISOPESCU, *Antiche attestazioni italiane della latinità dei Romeni*, Roma, 1928; *Notizie intorno ai Romeni nella letteratura italiana del Cinquecento*, Buc., 1929 e *L'Italia e gli inizi del teatro drammatico e musicale romeno*, Livorno, 1929.

(2) Cfr. CAMILLO MANFRONI, *Le relazioni fra Genova, l'Impero bizantino e i Turchi*, in «Atti della R. Soc. ligure di Storia patria», S. III, vol. XXVIII, fasc. III; MURZAKIEWICZ, *Storia delle colonie genovesi*, Odessa, 1847 (in russo); N. IORGĂ, *Studii istorice asupra Chiliei și Cetății Albe*, Buc., 1900; N. IORGĂ, *Istoria Românilor în chipuri și icoane*, Buc., 1905 (2 voll.); N. IORGĂ, *Negoțul și meșteșugurile în trecul românesc*, Buc., 1906; N. IORGĂ, *Veneția în Marea Neagră*, in *Anal. Acad. Rom., Sect. Ist. XXXVI* (1914), pp. 1043-1118; N. IORGĂ, *Istoria comerțului românesc*, Vălenii de Munte, 1915; N. IORGĂ, *Două tradiții istorice în Balcani: a Italiei și a Românilor*, in *Anal. Acad. Rom., Sect. Ist., XXXV*, pp. 413 sgg.; G. I. BRĂTIANU, *Recherches sur le commerce gênois dans la Mer Noire au XIII-e siècle*, Paris, 1928.

(3) Per la storia del cattolicesimo nei paesi romeni cfr. C. AUNER, *Inceputul episcopatului de Bacău*, in *Revista Catolică*, 1912, pagine 383 sgg.; C. AUNER, *Episcopia Milcoviei*, in *Rev. Catolică*, 1912,